

Бошланиши биринчи саҳифада.

Биринчи курс тугаб, ҳамма фанларни «аълоға топширган Ҳайрулланы талабаликка қабул килиши-ю, у дастлаби стилендисини олди. Уша кунги шодлиги.. Дуқондан онасигин рўмоп харид килди. Она рўмолни титор кўллари или оларкен, фарзандининг пешонасидан ўпди, ўғи танлаган ийудан кайтара олмаганина ичидан ўйниса-да, унга оғотиха беришидан ўзга чораси қолмаганини сезди.

Кудрат Ҳужаев, Анатолий Зухиров, Марк Аронов, Тошхўка Ҳужаевлар курсидаги тавсия бене кетмади. У талабалик давридаёк Ҳамза номидаги академик драма

кариб ўқий бошлади: «Маълумоти ўрта, «Театр ва рассомлик институти»ни битирган». У «Демак, маълумотиниз ўрта» дег, қозога алланималарни ёза бошлади ва мени курилиш баталонига таҳсимилаш ҳақида қарор берди. Мен: «Олий маълумотиман, ўзингиз ўқиганингиздек, Театр ва рассомлик институтини туталаганман, Шундай қилиб, Навоий шахри курилишларида иккни ўйларидан.

Икки йил ҳам ўтди. Ҳ.Сайдиев армидан кели-ю, театри барига сингиб кеди. Устоzlар кўмгода турилардаги образларни ўйнай бошлади. Афандион Исломилов, Карим Ҳонкелдиев, Иброҳим

айлануб борар, у эртанини кун шавки или яшай бошлаганди. Айниска, яқинлари билан бирга саҳнага чиқиш унга хузур багишиларди. Ахир, ёнида укасайдай азиз Лутфулла, суюкли ёри Рашно, Ҳуссан, «Семур», «Али-Вали», «Сукатой-Конфетвой»-да ҳаммалари бирга саҳнага чиқишидди. Улар бир-бirlарига меҳр кўрсатишдан уялишмайди.

«Ҳаёт бир маромда давом этарди. Театр бизга ўй берди. Чилонзорга кўчиб ўтди. Кўричук театрига Раъно икказимламиши бирга чакириши. У ерда биз асосан қаҳрамонларга овоз берасиз, бизнинг овозимиз или спектакли ўйнадади. Раъно ўзига жуда талабчан, ўз устида кўпроқ ишлагиси кела-

га Малика кириб кела бошлади: «Малика Раъонинг дугонасига сингил экан. Таъзияда келди. Кейин биздан хабар олиб турди. Унинг Ифтихор исмили ўғли менинг Сардорим билан дўстлашиб кетди. Шу ҳам бир баҳона бўлдими, турмуш курдик. Оиласда Эзоза дунёга келди. Ҳаётим янга ўз дунёга туша бошлади».

1986 йили Тошкентда Сатира театренни очиши киришилди. Бу кўнгарасга кизикучан Ҳайрулланинг кўнглидаги озурларини амала ошириш учун кatta имконият дегани. Зеро, кунвок, ҳаркатли, куй ва қўшиқа бой ролларни иккита киписи, имкониятларни кўпроқ намоён этгиси бор унинг. Шунинг учун уни шу театрга таклиф этишигандаги ҳеч иккисига ўтириди.

«Театрда

Мавлон Ҳужаев

директор,

Носир Отабов

ди, ишларидан кўнгли тўлмайди, янга ўқигиси бор. Кўп ўтмай, режиссрольсига курсига кириб ўқинни давом эттиришга карор қилди».

Раъно Ҳайрулла учун биринчи танқидчи ҳам эди. Улар нафақат театрга, шунингдек ўйда ҳам бахнини давом эттиришар, ўғиллари Сардор ҳам уларнинг ҳаракатларини кузатиб завлананди. «Ревизор»-да Хлестаков, «Мушкетерлар»-да Д’Артанян, «Шум бола»-да...

Актёр муммонарҳо ҳақида гапириши бошлайди-ю, бироқ улардаги ўқинмайди. Балки улар жамоани тоблаёттанини, бирлаштираёттанини мамнун эканини айтади. Ҳурсанд бўламан. У кинода, телевидениеда ҳам катор образлар яратди.

«Кинога 70-йилларда кириб келдим. Учкун Назаровнинг

«Шиндад» филмида Мамат, «Ақмалининг саргузаштида

коздан ошган чол, «Асронинг саргузаштида»

Оч, «Кулов

хурмача да чойхоначи,

«Тўйлар муборак» да кўёв жўра

образларни яратдим. Кино

ҳам янгича бир олам».

«Тўйлар муборак» филми

ни суратга олаймиз. Ўйқол

ган кўбени сув остидан

қидириш эпизоди бор. Кадр

Бешёғодаги кўлда суратга

олинингти. Октябр ойи, ҳаво

совуқ. Қўёв жўра ролидарин

образи билан ёниб, танилиб,

зътибордан кўкса осмон қадар

кўтарилиб юрган кезларда ҳаётдини

дагдиг энг катта ўйқотишлардан бирни содир бўлди. Оғир қасалик

ёндигани суюнчи, ягона фарзандининг онасини ҳаётдан жуда

эрта олиб кетди.

«Раъонни бутун оила яхши

кўрарди. Унинг ўлими... Мен

ҳаёт тугдиг, деб ўйладим.

Ҳамма нарса бехуда... Қўзимга

деч нарса кўринмай қолди.

«Жигарлар, қариндош ургулар

из уйлига экан-у, ўнингда

дистинг бўлса... Ҳаҳима ёниб

дистинг кўнглини ёниб, ҳаёт

тўғриларда кўнглини ёниб, ҳаёт

Иш қидира-қидира янги ташкил этилган газета таҳрирингат келиб қолдим. Коғиба бош мударирининг банд эканлигини айтга, қабулхонада ўтириб куту бошлидим. Куттанды вақт ўтиши кийин, аммо кутмай иложим қанича. Орадан ярим соатлар чамаси вақт ўтса ҳамки бошлик бўйай колмасди. Ахийри сабрим чидамай котибдан сўрадим:

— Кечирасиз, ичкарида муҳимроқ ма- сала кўриялптими?

— Ҳа, жудам мухим масала! — котиба шундайде леди-ко негадир нозик бурнини ўтириб, кулиб қилинди.

— «Летуника» бўлаётандир-да? — дедим таҳририят ишидан хабардорликни пи- санди қилип.

— Кечирав, ичкарида муҳимроқ ма- сала кўриялптими?

— Ҳа, жудам мухим масала! — котиба шундайде леди-ко негадир нозик бурнини ўтириб, кулиб қилинди.

— Э-э, қандақ летучка? Шахмат ўйна- штили!

— Йўр-э?! Ростадами? — беихтиёр су- юнни кетдими. — Бошлигининг... шахмат- ни билдили?

— Билидинга эмас, Боқибай Сагато- вич гирт шахмат жининси! — одинига ҳовлиниб кеттанимдан андак ҳайратланган котиба кейинги сўзларини деярли шивир- лаб айти. Мен худди ишмам ҳал бўлган- дик мамнун эдим. Чунки мен ҳам шахмат- жининси эдим-да. Иккя жинининг тил тошини кийин булмаса керак. Камбағалинг ишини худо ўзи ўнглайди.

Яна кута бошлидим. Энди сикилмас- дим. Бошлимини кўтариброк ўтирим. Ўзимча кулисмисири кўйдим. Чунки кўнглим тўк эди. Котиба мендаги ўзга- рини тушилномай юзимга ажабсиниб қараф кўйта, шундай сурди:

— Агар ишинг жуда зарур бўлса, сенин руҳсан сурб кира қолин.

— Бу...мумкини ўзи?

— Айтганим — руҳсан сўраб...

— Шахмат ўйнаётанд бўлса, жаҳи чи- майдими?

— Бу ёни энди омадингиз, агар ютаёт- ган бўлса жаҳи чи майдими.

Мен бошлини гойбона омад тиаб, сенин эшикни тақиллатдим. Ҳадедаган жа- воб бўлавермади. Чамаси, жанг қатиқ ке- таётгана ўшарди.

— Қаттиқроқ тақиллатверинг, — деди котиба, — бўлар ўйнит бир мукка кетса, бор дунёни уннади.

Котибанинг дадасидан дадилланиб, қаттиқроқ тақиллатдим, ичкаридан садо чиқавермагач, эшикни қия очиб, «Мумкини?» деб сўради.

Тўлдан келган, сирак солчари тўзгир- рок кетган бошлиқ менга белисанни қараф, «Киринг!» деди-ю олидаги шахмат таҳти- ганинг ёзашчи, омонатина жойимга чўқим. Беихтиёр таҳтига кўзлашибди. Жанг аниважа чиқсан эди. Малакали шахмат- чи эмасмаси, бир қараша бошлигининг кўли баъзи эканни пайхадим. «Хайринг!» деб кўйдим ичмада. Рақиби эса ҳамон ўйлар эди. Бошлиқ бетоқатаниб, асабий томоқ кири. Сунг, жаҳи билан сўради:

— Юрини сиздами ўзи?

— Ҳа, мендан, мендан, — деди рақи- би ичинад ғил кетиб.

— Сиз ўйлассаниз мен шоширмайман- ки...

— Барibir мен сиззалик кўп ўйламай- ман.

— Ўйлайсан, ўйлайсан.

— Шахматин ўйлани учун чиқарганди, дустим. Агар истисансан, бундан кейин со- ати кўйб ўйнаймиз. Шундайдан барibir иштасиз.

— Катта гапирманд. Мен бу даҳҳанни айтишувдан уларнинг бир-бирига ҳадди сиздиган эски рақиблар эканини пайқадим. Жанг яна келган жойдан давом этарди. Тахтага жийдирок разм солиб қарашни бошлигининг иккя юришини рақибини мот қилиши мумкинлигини кўриб қолдим. Четдан қараганга яхши кўри- налини айтишувдан ўйнаймиз. Шундайдан барibir мен сиззалик кўп ўйламай- ман.

— Ўйлайсан, ўйлайсан.

— Шахматин ўйлани учун чиқарганди, дустим. Агар истисансан, бундан кейин со- ати кўйб ўйнаймиз. Шундайдан барibir иштасиз.

— Катта гапирманд.

Мен бу даҳҳанни айтишувдан уларнинг бир-бирига ҳадди сиздиган эски рақиблар эканини пайқадим. Жанг яна келган жой- дан давом этарди. Тахтага жийдирок разм солиб қарашни бошлигининг иккя юришини рақибини мот қилиши мумкинлигини кўриб қолдим. Четдан қараганга яхши кўри- налини айтишувдан ўйнаймиз. Шундайдан барibir мен сиззалик кўп ўйламай- ман.

— Ўйлайсан, ўйлайсан.

— Шахматин ўйлани учун чиқарганди, дустим. Агар истисансан, бундан кейин со- ати кўйб ўйнаймиз. Шундайдан барibir иштасиз.

— Катта гапирманд.

Мен бу даҳҳанни айтишувдан уларнинг бир-бирига ҳадди сиздиган эски рақиблар эканини пайқадим. Жанг яна келган жой- дан давом этарди. Тахтага жийдирок разм солиб қарашни бошлигининг иккя юришини рақибини мот қилиши мумкинлигини кўриб қолдим. Четдан қараганга яхши кўри- налини айтишувдан ўйнаймиз. Шундайдан барibir мен сиззалик кўп ўйламай- ман.

— Ўйлайсан, ўйлайсан.

— Шахматин ўйлани учун чиқарганди, дустим. Агар истисансан, бундан кейин со- ати кўйб ўйнаймиз. Шундайдан барibir иштасиз.

— Катта гапирманд.

Асадалому алайкум, укажон. Газе- тани кўрдик. Бир оғиз раҳмат деб кўй- дими. Жуда чиқириб жойлаштирибисиз, айниқса сурат гўзал иштасиз.

— Ажакон, бир оғиз сўзин- гиз. Ҳар холда ҳураматнинг бор, ҳураматнинг борлаб ташлашни таҳтирибисиз, айниқса сурат гўзал иштасиз.

— Ажакон, бир оғиз сўзин- гиз. Ҳар холда ҳураматнинг бор, ҳураматнинг борлаб ташлашни таҳтирибисиз, айниқса сурат гўзал иштасиз.

— Ажакон, бир оғиз сўзин- гиз. Ҳар холда ҳураматнинг бор, ҳураматнинг борлаб ташлашни таҳтирибисиз, айниқса сурат гўзал иштасиз.

— Ажакон, бир оғиз сўзин- гиз. Ҳар холда ҳураматнинг бор, ҳураматнинг борлаб ташлашни таҳтирибисиз, айниқса сурат гўзал иштасиз.

— Ажакон, бир оғиз сўзин- гиз. Ҳар холда ҳураматнинг бор, ҳураматнинг борлаб ташлашни таҳтирибисиз, айниқса сурат гўзал иштасиз.

— Ажакон, бир оғиз сўзин- гиз. Ҳар холда ҳураматнинг бор, ҳураматнинг борлаб ташлашни таҳтирибисиз, айниқса сурат гўзал иштасиз.

— Ажакон, бир оғиз сўзин- гиз. Ҳар холда ҳураматнинг бор, ҳураматнинг борлаб ташлашни таҳтирибисиз, айниқса сурат гўзал иштасиз.

— Ажакон, бир оғиз сўзин- гиз. Ҳар холда ҳураматнинг бор, ҳураматнинг борлаб ташлашни таҳтирибисиз, айниқса сурат гўзал иштасиз.

— Ажакон, бир оғиз сўзин- гиз. Ҳар холда ҳураматнинг бор, ҳураматнинг борлаб ташлашни таҳтирибисиз, айниқса сурат гўзал иштасиз.

— Ажакон, бир оғиз сўзин- гиз. Ҳар холда ҳураматнинг бор, ҳураматнинг борлаб ташлашни таҳтирибисиз, айниқса сурат гўзал иштасиз.

— Ажакон, бир оғиз сўзин- гиз. Ҳар холда ҳураматнинг бор, ҳураматнинг борлаб ташлашни таҳтирибисиз, айниқса сурат гўзал иштасиз.

— Ажакон, бир оғиз сўзин- гиз. Ҳар холда ҳураматнинг бор, ҳураматнинг борлаб ташлашни таҳтирибисиз, айниқса сурат гўзал иштасиз.

— Ажакон, бир оғиз сўзин- гиз. Ҳар холда ҳураматнинг бор, ҳураматнинг борлаб ташлашни таҳтирибисиз, айниқса сурат гўзал иштасиз.

— Ажакон, бир оғиз сўзин- гиз. Ҳар холда ҳураматнинг бор, ҳураматнинг борлаб ташлашни таҳтирибисиз, айниқса сурат гўзал иштасиз.

— Ажакон, бир оғиз сўзин- гиз. Ҳар холда ҳураматнинг бор, ҳураматнинг борлаб ташлашни таҳтирибисиз, айниқса сурат гўзал иштасиз.

— Ажакон, бир оғиз сўзин- гиз. Ҳар холда ҳураматнинг бор, ҳураматнинг борлаб ташлашни таҳтирибисиз, айниқса сурат гўзал иштасиз.

— Ажакон, бир оғиз сўзин- гиз. Ҳар холда ҳураматнинг бор, ҳураматнинг борлаб ташлашни таҳтирибисиз, айниқса сурат гўзал иштасиз.

— Ажакон, бир оғиз сўзин- гиз. Ҳар холда ҳураматнинг бор, ҳураматнинг борлаб ташлашни таҳтирибисиз, айниқса сурат гўзал иштасиз.

— Ажакон, бир оғиз сўзин- гиз. Ҳар холда ҳураматнинг бор, ҳураматнинг борлаб ташлашни таҳтирибисиз, айниқса сурат гўзал иштасиз.

— Ажакон, бир оғиз сўзин- гиз. Ҳар холда ҳураматнинг бор, ҳураматнинг борлаб ташлашни таҳтирибисиз, айниқса сурат гўзал иштасиз.

— Ажакон, бир оғиз сўзин- гиз. Ҳар холда ҳураматнинг бор, ҳураматнинг борлаб ташлашни таҳтирибисиз, айниқса сурат гўзал иштасиз.

— Ажакон, бир оғиз сўзин- гиз. Ҳар холда ҳураматнинг бор, ҳураматнинг борлаб ташлашни таҳтирибисиз, айниқса сурат гўзал иштасиз.

— Ажакон, бир оғиз сўзин- гиз. Ҳар холда ҳураматнинг бор, ҳураматнинг борлаб ташлашни таҳтирибисиз, айниқса сурат гўзал иштасиз.

— Ажакон, бир оғиз сўзин- гиз. Ҳар холда ҳураматнинг бор, ҳураматнинг борлаб ташлашни таҳтирибисиз, айниқса сурат гўзал иштасиз.

— Ажакон, бир оғиз сўзин- гиз. Ҳар холда ҳураматнинг бор, ҳураматнинг борлаб ташлашни таҳтирибисиз, айниқса сурат гўзал иштасиз.

— Ажакон, бир оғиз сўзин- гиз. Ҳар холда ҳураматнинг бор, ҳураматнинг борлаб ташлашни таҳтирибисиз, айниқса сурат гўзал иштасиз.

— Ажакон, бир оғиз сўзин- гиз. Ҳар холда ҳураматнинг бор, ҳураматнинг борлаб ташлашни таҳтирибисиз, айниқса сурат гўзал иштасиз.

— Ажакон, бир оғиз сўзин- гиз. Ҳар холда ҳураматнинг бор, ҳураматнинг борлаб ташлашни таҳтирибисиз, айниқса сурат гўзал иштасиз.

— Ажакон, бир оғиз сўзин- гиз. Ҳар холда ҳураматнинг бор, ҳураматнинг борлаб ташлашни таҳтирибисиз, айниқса сурат гўзал иштасиз.

— Ажакон, бир оғиз сўзин- гиз. Ҳар холда ҳураматнинг бор, ҳураматнинг борлаб ташлашни таҳтирибисиз, айниқса сурат гўзал иштасиз.

— Ажакон, бир оғиз сўзин- гиз. Ҳар холда ҳураматнинг бор, ҳураматнинг борлаб ташлашни таҳтирибисиз, айниқса сурат гўзал иштасиз.

— Ажакон, бир оғиз сўзин- гиз. Ҳар холда ҳураматнинг бор, ҳураматнинг борлаб ташлашни таҳтирибисиз, айниқса сурат гўзал иштасиз.

— Ажакон, бир оғиз сўзин- гиз. Ҳар холда ҳураматнинг бор, ҳураматнинг борлаб ташлашни таҳтирибисиз, айниқса сурат гўзал иштасиз.

— Ажакон, бир оғиз сўзин- гиз. Ҳар холда ҳураматнинг бор, ҳураматнинг борлаб ташлашни таҳтирибисиз, айниқса сурат гўзал иштасиз.

— Ажакон, бир оғиз сўзин- гиз. Ҳар холда ҳураматнинг бор, ҳураматнинг борлаб ташлашни таҳтирибисиз, айниқса сурат гўзал иштасиз.

— Ажакон, бир оғиз сўзин- гиз. Ҳар холда ҳураматнинг бор, ҳураматнинг борлаб ташлашни таҳтирибисиз, айниқса сурат гўзал иштасиз.